

1. Základní informace o volbách do zastupitelstev kraje

Na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb. vznikly k 1. lednu 2000 vyšší územně samosprávné celky (kraje). Následně se v listopadu 2000 konaly první volby do krajských zastupitelstev, a to na základě **zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů**, a na základě vyhlášky č. 152/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

Volby do zastupitelstev krajů vyhlašuje prezident republiky nejpozději do 90 dnů před jejich konáním. Datum voleb je závazné pro všechny kraje. Volby do zastupitelstev krajů se od roku 2004 konají ve dvou dnech (pátek a sobota), v roce 2000 byly jednodenní (neděle). Hlasování začíná ve 14 hodin a končí ve 22 hodin první den voleb a druhý den začíná v 8 hodin a končí ve 14 hodin. Hlasování probíhá pouze ve volebních místnostech na území České republiky. **Voličem** je státní občan České republiky, který alespoň ve druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let a je přihlášen k trvalému pobytu v obci v územním obvodu kraje. Volí se tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva podle zásad poměrného zastoupení. **Členem zastupitelstva** může být zvolen každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva. Funkce člena zastupitelstva kraje je neslučitelná s vybranými funkcemi. Funkční období zastupitelstev je čtyřleté.

Volebními orgány jsou Státní volební komise, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, krajský úřad, úřad městské části nebo městského obvodu, pověřený obecní úřad, obecní úřad, městský úřad, starosta obce, okrskové volební komise, ředitel krajského úřadu.

Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva kraje podávají registrované politické strany a politická hnutí a jejich koalice nejpozději 66 dnů před volbami. Každá politická strana či hnutí může být členem pouze jedné koalice. Kromě názvu kraje, politické strany, jména a příjmení kandidátů, věku a povolání, obce trvalého pobytu, názvu strany nebo hnutí, jehož jsou členy, je na kandidátní listině uvedeno také pořadí kandidátů. Součástí kandidátní listiny je také prohlášení kandidáta se souhlasem s kandidaturou, a s informací, že mu nejsou známy překážky volitelnosti.

Hlasovací lístek se tiskne samostatně pro každou politickou stranu, politické hnutí nebo koalici. Na každém hlasovacím lístku je uvedeno číslo volební strany určené losem. Hlasovací lístky jsou opatřeny otiskem razítka krajského úřadu.

Hlasování probíhá ve **volebních místnostech** ve stálých **volebních okrscích**, vytvářených podle zvláštního předpisu. Hlasování probíhá v pořadí, v jakém se voliči dostavili do volební místnosti, každý volič hlasuje osobně (zastupování není přípustné). Po prokázání totožnosti a státního občanství platným občanským průkazem nebo cestovním pasem obdrží volič úřední obálku, se kterou vstoupí do prostoru určeného k úpravě hlasovacích lístků. Zde do úřední obálky vloží jeden hlasovací lístek, na kterém zakroužkováním pořadového čísla nejvýše u čtyř kandidátů může označit, kterému kandidátovi dává přednost. Následně vloží úřední obálku před okrskovou volební komisí do volební schránky.

Po ukončení hlasování nechá předseda okrskové komise zapečetit zbylé nepoužité hlasovací lístky a úřední obálky a otevře volební schránku pro **sčítání volebních hlasů**. Okrsková volební komise sečte úřední obálky z volební schránky a porovná jejich počet se záznamy ve výpisech ze stálého seznamu voličů. Následně hlasovací lístky z úředních obálek posoudí (vyloučí neplatné), rozdělí a sečte počty pro jednotlivé volební strany. Poté sečte přednostní hlasy, které byly odevzdány pro jednotlivé kandidáty. **Zápis o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku** vyhotoví komise ve dvou stejnopisech. Po podpisu zápisu jeden stejnopis komise předá Českému statistickému úřadu, který následně po převzetí všech zápisů od okrskových volebních komisí vyhotoví ve dvojím stejnopise Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva kraje a předá krajskému úřadu a následně zmocněncům zaregistrovaných politických stran. Součástí zápisu je rozdělení stanoveného **počtu mandátů** mezi politické strany, politická hnutí a koalice, určení zastupitelů a náhradníků.

Pro **přidělování mandátů** se v krajských volbách používá **d'Hondtova metoda** s modifikovaným prvním dělitelem řady dělitelů (začíná číslem 1,42) a pokračuje řadou přirozených čísel 2, 3, 4, 5 atd. Kvórum pro postup strany do skrutinia je v těchto volbách zisk alespoň 5 % z celkového počtu hlasů odevzdaných ve volebním obvodu (= území kraje). Pořadí kandidátů pro přidělování mandátů je určeno pořadím kandidátů na kandidátní listině, v případě, že kandidát obdržel alespoň 5 % přednostních hlasů z celkového počtu hlasů, které získala strana, je mu mandát přidělen přednostně (do voleb v roce 2008 byla tato hranice 10 %). Počet rozdělovaných mandátů je určen podle počtu obyvatel kraje, a to do 600 000 obyvatel 45 členů zastupitelstva, od 600 000 do 900 000 obyvatel 55 členů a nad 900 000 obyvatel 65 členů.

Celkové výsledky voleb do zastupitelstev krajů vyhlašuje a zveřejňuje Státní volební komise.